

VOJENSKÉ ROZHLEDY

ROČNÍK XI.

ČÍSLO 1.

Kapitán Alfred RESSEL:

Podrobný výcvikový program velitele setniny (baterie) až do skončení výcviku v setnině. Odůvodnění a výklad programu pro každý týden.

Úvodní část.

Motto: „Jestliže jen ten dovede poroučeti, kdo umí poslouchati, tedy kdo má poroučeti, má býti karakter.“

Není sporu o tom, že dané téma lze zpracovati dvojím způsobem: buď s výhradním zřením k věcné stránce výcviku, což vede k jednostrannému zdůraznění technických momentů, nebo se současným zřetelem na metodiku a na nutné zásady pedagogiky.

Je mylné domnívati se, že otázka výcviku je rozřešena programem a přítomností cvičitele. Lidé, svěřeni našemu velení, jsou osobnosti, nadané myšlením, citěním a chtěním. Jde o to školiti a vychovávat tak, aby dojmy byly přiměřené organismu tělesnému a mysli, aby rozhodování jako nejvyšší projev chtění vyvrcholilo v mravním přesvědčení a citění bylo naplněno idejemi etiky, vlastenectví a humanity. Toť celý náš program.

Mezi rozvrhy, jak tu leží před námi, a mužstvem, stojícím na prahu svého návratu do občanského života, jest jeden nejmenovaný článek, který i zde vyplňuje přísloví, že není stejné, činí-li dva lidé totéž. Jím je vysvětleno, proč jeden velitel nedosahuje úspěchů velitele druhého, ačkoli pracovní podmínky obou jsou stejné.

Buď mně proto dovoleno, abych na příslušných místech této práce přičinil k objasnění vyslovené záhady několik poznámek. Činím tak důvěruje, že prospějí věci: mám za to, že soud o věcné hodnotě týdenních rozvrhů nelze vynášeti bez současného zření na metody a zásady, pomocí nichž hodlá velitel přenést teoretickou výplň rozvrhů na půdu reální činnosti.

A ještě o jedné věci chci se v úvodu zmíniti: jsou to vnitřní momenty výchovy, jak bych je nazval. Ony vysvětlují tak mnohý úspěch velitele, jenž je dovedl postřehnouti a správně jich využití. Jsou jeho skrytými činiteli, jimiž získává duši vojína, vzbuzuje smysl pro kolektivitu a přivádí do rovnováhy nedozrálé názory občana vojína o jeho pravém poslání. Upozorním na ně na příslušných místech.

Ostatně jsem přesvědčen, že mezi velitelem a mužstvem musí býti vnitřní vztah, jiný než ten, jenž vzniká u vojína z pouhé představy „velitele“. Mužstvo brzy vycítuje, kdy velitel ztrácí zájem o jeho věci a začíná se od něho odvracet. To je krise!... A velitel? Ten musí poznati, kdy se jeho osobitý vliv zmenšuje, kdy mu

tedy mužstvo uniká z rukou. Bude pak hledati příčinu a zakročí. Jen tak lze si získati oddané pracovníky, kteří i za nejtěžších podmínek budou přísně dbáti svých povinností, poněvadž pro každého z nich jest otázkou svědomí, činí-li jinak, než si přeje velitel a než si žádá zdar celku.

A není-li konečně naší povinností sledovati průběh psychologických abstrakcí našich podřízených, jak se projevuje v jejich duševní činnosti, abychom z toho vyvodili nezbytné závěry pro vhodné uplatnění individuálních schopností?

K pochopení lidského jednání je třeba znáti přirozenost jednotlivých individualit. Jeden je od přirozenosti myslivější, druhý citlivější, třetí odhodlanější. Budeme proto zkoumati své podřízené podle těchto zvláštností duševního života a v jejich letoře nalezneme vysvětlení pro tak mnohé skutky a záliby a tak mnohý pokyn pro vhodný směr výchovy.

Jest ještě více oněch složek, které tvoří spolu to němé, nevyslovené úsilí velitele po dokonalém poznání duševní podstaty podřízených, než nelze se o tom více šířiti. Na něm závisí úspěch práce na poli výcviku a výchovy, ono je nejsvětlejší stránkou mnohotvárné činnosti velitele setniny. V něm tkví kouzlo cvičitele a vychovatele.

Doufám, že toto doplnění čistě technických úvah prvky pedagogickými a psychologickými nebude na újmu pravému pojetí otázky a že její ratio není omezené jen po této stránce. Vždyť jen tak je možno předvídati, do jaké míry může se podařiti úmysl velitele, vycvičiti a vychovati svěřené vojíny v pravé obránce vlasti.

I jinak budou v průběhu rozborů týdenních rozvrhů uvedeny mnohé věci, jež nesouvisí přímo s paragrafy služebních předpisů, bez čehož však těžko získáme úplný obraz o činnosti velitele setniny v období výcviku jednotky.

Při zhodnocení starých odkazů a vlastních zkušeností buď mi dovoleno, abych použil i těch, které vyplynuly z mé činnosti jako bývalého učitele ve škole pro záložní důstojníky dělostřelectva.

Rozdělení látky.

Odpovídaje na danou otázku, budu se postupně zabývat třemi obdobími:

1. obdobím příprav pro příchod nováčků,
2. obdobím technického výcviku od 1. října do 15. března,
3. obdobím taktického výcviku od 16. března až do jeho skončení v baterii, t. j. do 15. května.

Mezi období příprav a období technického výcviku jsem vsunul část, pojednávající o vojenské školské metodice. Pokusil jsem se tu vytyčiti její hlavní zásady.

Období příprav pro příchod nováčků není sice daným tématem přímo nadhozeno, leč po mnohé stránce je nerušený chod a můžeme říci i zdar prvního výcviku na něm závislý. Proto nelze úplně přehlížeti činnost velitele setniny v tomto období.

Podkladem časové kalkulace a týdenních rozvrhů je kalendář na rok 1929 a 1930.

Tak jsme si vytyčili svůj úkol a naznačili cesty, jimiž se hodláme při řešení dané otázky ubírat. Nezbývá, než podložití pojatý úmysl poctivou snahou o dokonalý výsledek a svědomitostí v zpracování získaných poznatků.

Bude nám tu vodítkem výrok našeho velikého presidenta a vrchního velitele:

„Běda, není-li svědomitých, schopných a poctivých důstojníků, kteří jsou si vědomi ohromné své odpovědnosti.“

V tomto znamení chceme pracovati: dnes i zítra.

ČÁST I.

Období příprav.

Úvod.

Bylo již řečeno, že všestranná a svědomitá příprava pro příchod nováčků je podmínkou nerušeného chodu výcviku v prvním období. Ona je dále zárukou, že provedeme nácvik celé látky beze ztráty času, bez škodlivého chvatu a zbytečného přemáhání.

Za dobu příprav můžeme počítati celý měsíc z á ř í. Nač se tyto přípravy vztahují? Jsou rázu administrativního a rázu technického. O administrativních přípravách jen krátce: obsahují kromě jiného hlavně úpravu světnic, přípravu výstroje, založení osobních záznamů a redakci prvního denního rozkazu.

Přípravy rázu technického souvisí již přímo s výcvikem a obsahují v časovém sledu tyto aktuality:

1. přípravu poddůstojníků-cvičitelů,
2. pořízení seznamu školních výkladů, jež se konají ve světnici (hlavně za nepříznivého počasí),
3. studium záznamů v deníku setniny a přípravy pro jejich zhodnocení v novém období výcviku,
4. sestavení programu pro první týden,
5. přípravy k založení diagramu chorého mužstva,
6. založení jmenného seznamu nováčků pro velitele setniny a přípravy k založení deníku zaměstnání.

O těchto přípravách nutno se zmíniti podrobněji.

Hlava 1.

Příprava poddůstojníků.

Po velkých podzimních cvičeních nastává u útvarů dosti mrtvé období. (Dovolené důstojníků a rotmistrů, odchod záložníků, čištění veškerého materiálu a p.) V této době třeba pamatovati na přípravu poddůstojníků pro jejich nastávající činnost zřízením školy cvičitelů.

Těto přípravě musí velitel baterie věnovati velkou pozornost, a to jak organisací školy, tak také trvalým dozorem. Je známo, jak obtížné je doučovati cvičitele, poznáme-li během výcviku, že nejsou dostatečně připraveni a provádějí nácvik chybně buď metodou nebo po stránce litery předpisu. Je přirozené, že poddůstojníci mohou za jeden rok mnoho zapomenouti, zejména z částí teoretických.

Přes to, že se tyto školy zřizují obyčejně v oddílu, zůstává veliteli baterie vyhrazen vliv na vnitřní vedení tím, že má buď některého ze svých nižších důstojníků ve škole jako cvičitele, nebo jemu samému svěřen velitelem oddílu dozor nad školou.

Co je cílem školy cvičitelů? Přivést poddůstojníky k tomu,

1. aby dokonale ovládali metodický postup při výkladu a nácviku různých úkonů,

2. aby dovedli věcně správně vyložití demonstrovaný cvik a užívali při tom jen předepsaných názvů,

3. aby se naučili stručně a jasně mluvě, na níž značně závisí porozumění vojinů,

4. aby praktickým prováděním jednotlivých úkonů nabyli částečně ztracené říznosti a obratnosti,

5. aby opakováním doplnili mezery a získali ve vědomí svých znalostí potřebné jistoty a sebevědomí a dovedli tak čelit všem dotazům vojinů nováčků.

Vytčeného cíle dosáhneme správnou organizací výcviku. Do školy velíme všechny poddůstojníky a k tomu schopné vojíny. Výcvik svěříme nejstaršímu nižšímu důstojníkovi; ostatní důstojníci a rotmistři zbraní jsou co možná přítomni. Výcvik a školení se vztahuje na tyto předměty:

Služební řád I. díl.

Cvičný řád pro dělostřelectvo.

Dělostřelecká nauka.

Pěší výcvik.

Nauka o pušce vz. 24.

Výcvik ve střelbě z pušky a vrhání ručních granátů.

Výcvik ve střelbě z lehkého kulometu.

U jízdních poddůstojníků nutné kapitoly z péče o koně, sedláni a strojení koní, nauka o postrojích.

Pro školu sestavíme povšechný program výcviku a podle něho pro každý týden podrobný rozvrh práce.

Postup výcviku. Důstojník, kterému byl svěřen výcvik, provede výkon v úloze cvičitele zprvu sám, zachováváje při tom metodický postup; pak dá každým z frekventantů úkon obdobně opakovati. Metodický postup, na nějž se u dělostřelectva nehledí všeobecně příliš příznivě, poněvadž se jím zpomaluje tempo výcviku, je nájisto nejlepším a osvědčeným způsobem výcviku. Ztráta času, způsobená větším zřetelem k jednotlivci, vynahradí se lehce při výcviku položety a baterie jako celku, kdy výcvik mužstva bude míti stejnou úroveň.

Povšechný program školy učitelů je jako příloha 1 připojena na konci části I.

Hlava 2.

Pořízení seznamu školních výkladů.

Neznám pocit rolníka, jenž ukončiv podzimní práce, oddá se blaženému klidu. Neznám ho, ale dovedu jej vychutnati. Asi něco podobného prožívá velitel setniny, sestavil-li si rozvrh přednášek o oněch částech služebních předpisů, jež třeba probrati výkladem ve škole. Z tohoto seznamu je značná část určena pro dobu, kdy nepříznivé počasí znemožní praktický výcvik.

Má-li velitel setniny tento rozvrh pečlivě sestaven, nebude nikdy překvapen náhlou změnou počasí, která by jej jinak nutila k spěšné improvisaci denního zaměstnání. Podobné improvisace znesnadňují veliteli přehled výcviku a neposkytují záruku, že v dalším školení bude soustavně pokračováno.

Podřídí-li se velitel setniny jednou námaze vypracovati tento seznam, má pro další léta ušetřenu práci a může klidně hleděti do budoucnosti. Bude ovšem každým rokem seznam měniti a doplňo-

vati podle získaných poznatků, ale v celku bude jeho platnost trvalá. Ostatně nařizuje porřízení tohoto seznamu nepřímo i předpis, jenž praví, že program výcviku třeba vždy přizpůsobiti ročnímu období a v tom ovšem zase trvajícimu počasí. To však předpokládá přípravu. Proto pokládám seznam školních výkladů za nezbytnou pomůcku pro systematické školení v setnině.

Připojené týdenní rozvrhy byly zpracovány podle podrobného seznamu školních výkladů, o němž mám za to, že v svém složení vyhovuje všem kladeným požadavkům.

Hlava 3.

Deník a jeho význam pro výcvik.

Není sice předepsáno, aby setniny vedly v míru deník, než jest jistě v zájmu služby, aby zkušenosti získané při výcviku mužstva byly někde ukládány a mohly se tak státi podkladem úvah před zahájením nového výcvikového období.

K tomu nám poslouží deník. Podle toho, co bylo výše řečeno, budou tu předmětem zápisů především návrhy na zdokonalení metodiky, návrhy na změnu programů, jinaké zkušenosti, získané na poli výcviku a výchovy, statistické údaje o národnostním a náboženském složení mužstva, o výsledku střeleckého výcviku, závodů v míření o ceny, závodů dělovodů a p.

Ale deník má ještě jiné poslání. Důstojníci kmenových setnin bývají pohříchu častěji přemístováni, než je v zájmu služby. Odcházejí, aby vyrovnali početní stavy jiných setnin vlastního pluku. Přicházejí dále důstojníci mladí, opustivší teprve školní lavice, kteří však kromě nadbytku teorie o dobré vůli nepřinášejí výcviku nic z kladů staré zkušenosti. K tomu postrádají zpravidla pevné linie, založené na ustálenosti životních názorů, a jejich činnost bývá vyznačena nebezpečným experimentováním a výbuchy mladistvé povahy. Odchází konečně i velitel baterie a s ním nejzkušenější důstojník, obeznalý dokonale s poměry u setniny.

Tímto pohybem v důstojnickém sboru setniny se přerušuje tradice. Dřívější poznatky a zkušenosti starších důstojníků jsou tak většinou pro službu ztraceny. Mladý, nedávno vyřazený důstojník nemá z nedostatku vlastních zkušeností v novém postavení potřebné jistoty a nemůže proto ani vésti pevnou rukou své podřízené, kteří vystihnou brzy jeho nedostatky.

Trpí tím autorita cvičitele a výchova vojinů, kazí se nálada a kázeň podřízených, kteří pak snadno generalisují. Odpovědi bývají smělé experimenty mladého důstojníka, jimiž se soudružný poměr lidí, pracujících za stejným cílem, dokonale rozrušuje.

Vše by bylo jinaké, kdyby si mohl tento důstojník osvojit při svém příchodu k setnině staré odkazy a jimi vyzbrojen předstoupiti před šik svých podřízených.

Konečně nelze upříti, že se vedením deníku podporuje studium o nevhodnějších metodách výcviku.

Pravý význam deníku vysvítá nejlépe z níže uvedeného znění úvodní části deníku poddůstojnické školy děl. pluku..., který jsem v této škole založil:

„Jeho účelem je zaznamenati vnitřní organizaci školy, podati zkušenosti, získané na poli pedagogické činnosti, tvořiti z nich závěr pro příští běh a zachovati budoucnosti veškeré události, které pro historii poddůstojnické školy děl. pluku jsou významné.

Je zárukou, že bude zachována tradice, že bude budováno na zkušenostech předchůdců. Svědomitě a účelné vedení deníku je předpokladem pokroku.

Jen tam, kde by určení učitelů bylo doživotní, možno si představit, že by k uchování zkušeností a zajištění pokroku nebylo třeba deníku; neboť není odchodu zkušených a příchodu nezkušených. Tato stálost v složení učitelského sboru zaručuje kontinuitu jednotlivých učebních běhů.

Není vojenské školy, která by byla podobně organizována. I nezbývá, než vésti svědomitě deník.

Zkušenosti, ať se vztahují na organizaci školy nebo jsou rázu pedagogického, dobývají se těžce. Jsou vykoupeny námi, kteří pracujeme neprakticky, nelogicky, neekonomicky, riskujeme při tom zasloužený zdar naší poctivé práce, nebo dosahujeme ho po neúměrné ztrátě času a energie. V opačném případě jsou obětmi naší nezkušenosti žáci pilní a poctiví, kteří těžce zápasí s překážkami, jež jim postavila v cestu naše špatná metodika, nezáživný sloh a naše neschopnost rozlišiti věci podstatné od podřadných.

Již tím jsme povinni své službě a svým nástupcům, že uchováme v této knize veškeré své zkušenosti a umožníme, aby mohly býti jimi vykořistěny...

Je zřejmé, že se totéž znění, zaměníme-li vhodně slovo „poddůstojnická škola“, hodí pro každou vojenskou jednotku. Vždyť setnina není než opět jen školou pro výcvik a výchovu mužstva.

Vedení deníku nezatěžuje nikterak velitele setniny, naopak usnadňuje a zjednodušuje mu postupně jeho práci, úměrně počtům let, po které se deník vede.

Proto pokládám založení deníku u setniny za nejvyš potřebné.

Hlava 4.

Sestavení programu pro 1. týden.

Všeobecné směrnice pro vypracování podrobného rozvrhu velitele baterie obsahuje čl. 65 služebního předpisu D-I-1. Kromě toho působí při redakci rozvrhů ještě jiné úvahy, o nichž se postupně zmíníme na příslušných místech. (Viz „Poznámky k rozvrhům pro jednotlivé týdny“.)

Hlava 5.

Diagram chorého mužstva.

„Úkolem péče o zdraví mužstva není jenom řádné léčení při onemocnění, nýbrž také péče o to, aby zdravé mužstvo zůstalo nedotčeno nemocí.“

První věta stanoví povinnost důstojníka zdravotnictva, druhou je vytčena činnost velitele setniny v otázkách hygieny podřízeného mužstva.

Tuto péči může velitel setniny prakticky prováděti jednak poučováním mužstva o zdravotnických otázkách, jednak studiem příčin, které vedou k onemocnění vojáků; znáti jejich příčinu znamená míti v ruce účinný prostředek obrany. Nutným předpokladem k tomu jest, aby měl přehled o zdravotních poměrech mužstva v jednotlivých ročních obdobích; podle něho snadno postřehne, jak v kterých měsících počet nemocného mužstva vzrůstal anebo klesal. Kniha nemocného mužstva tento přehled neposkytuje.

Účelnou pomůckou k dosažení cíle je nástěnný diagram. Znamenáme-li v něm na př. každý druhý den počet nemocných mužů, dostaneme tím křivku, která graficky stanoví přírůstek nebo úbytek nemocných. Spočine-li na ní oko velitele, pozná z její tendence ihned, jaké jsou zdravotní poměry v setnině; a bude-li vzestup příliš náhlý a trvalý nebo bude-li se křivka příliš dlouho držeti na své nepříznivé výši, upoutá jistě pozornost velitele, který v povinném zájmu o zdraví svého mužstva bude pátrati v knize nemocného mužstva po příčině toho zjevu. Pak shledá, že největší procento nemocných připadá na př. na bronchitidu, anginu, influenci nebo lumbugo, jindy opět, že jsou to vředy, které mu ubírají v značném počtu služby schopné mužstvo a nenavědčují tomu, že by mužstvo věnovalo tělesné čistotě náležitou péči, nebo že jsou to odřeniny od jízdy na koni a zubní kazы. To vše mu však unikne, spokojí-li se jen každodenním vidováním knihy nemocného mužstva.

Z těchto úkazů čerpá velitel poučení na příští rok. Prohlédne-li před příchodem novácků diagram chorého mužstva z předešlého období, shledá, že nejvíce případů nachlazení připadá na měsíce říjen, listopad, prosinec a měsíc únor a březen, nejvíce vředů na letní měsíce, nejvíce odřenin na měsíc říjen. Nalezne snadno příčinu těchto nezdravých úkazů a bude moci fylakticky zakročit ještě před rozšířením uvedených chorob.

Tak bude na př. dbáti toho, aby účelným otužováním těla v letních a podzimních měsících, kdy toto otužování není spojeno s nepříjemnými pocity, připravil mužstvo na kritické měsíce náhlých povětrnostních změn, jimž jinak mnohé tělo podlehne. V tomto otužování může pak smělé pokračovati i v zimních měsících. Podobným opatřením se zmenší jistě počet bronchitidy, anginy a influenzae v zimních měsících.

Ze zkušenosti mohu říci, že se počet onemocnění, způsobených nachlazením různých orgánů, zmenšil po jednoročním vedení diagramu asi o 60%. Tohoto výsledku bylo dosaženo včasnými opatřeními, k nimž dal podnět výstražný vzestup křivky diagramu.

Grafické údaje diagramu nutí dále velitele setniny, aby věnil do týdenních rozvrhů poučné přednášky o různých aktualitách hygienického rázu. Tak tomu bude před zahájením výcviku v jízdě na koni, před nastoupením delších namáhavých cvičení, při rozšíření některé choroby a p.

Chce-li býti velitel ještě důslednější, může pro nejčastěji se vyskytující choroby založiti zvláštní diagram.

Z diagramů vedených po řadu let může velitel setniny povšechně stanoviti i pravděpodobný úbytek mužů při výcviku v jednotlivých měsících a toto pozorování vzíti v počet při zpracování týdenních rozvrhů.

Z uvedených příčin pokládám diagram chorého mužstva za velmi důležitou pomůcku velitele setniny v jeho snaze pečovati co nejlépe o zdraví mužstva a tím také o bojovou schopnost svěřené jednotky.

Hlava 6.

Deník zaměstnání a jmenný seznam.

Deník zaměstnání je vázaná kniha, do níž se každodenně zaznamenává:

1. k d e se cvičilo,
2. c o se cvičilo (podrobně),
3. p o č e t přítomných,
4. p o č a s i, za kterého se zaměstnání provádělo.

Mám za to, že vedení deníku zaměstnání jest účelné, a to z těchto důvodů:

záznamy o místě, k d e se cvičilo, jsou velmi potřebné zvláště v době oddílových, brigádních a podzimních cvičení. Stává se tu často, že bojovou činností jednotek anebo svévolným jednáním jednotlivců jsou způsobeny polní škody. Majitelé postižených pozemků uvádějí pak v udání o původci škody většinou jen útvar, ne však setninu. Nezbyvá tedy než pátráním uvnitř pluku zjistiti dodatečně vinníka. To naráží ovšem na různé obtíže. Spolehlivým dokladem o pobytu vlastní setniny v kritické době jest jedině deník zaměstnání, jenž svým záznamem umožňuje provésti důkaz alibi.

Věsti v e v i d e n c i probranou látku doporučuje se ze dvou důvodů: aby umožněno bylo přehlédnouti dočasný stav výcviku a na základě toho zaříditi další program, a dále, aby velitel setniny mohl kdykoli podati důkaz o tom, že jisté věci bylo již školeny. (Výpovědi vojáků u soudů a jinde, že jednali z nevědomosti, nejsou o dotčené věci poučení.)

Zápisem o p o č t u přítomných provádíme kontrolu o povinné účasti mužstva a bdělosti dozorcích orgánů.

Záznam o p o v ě t r n o s t i umožňuje při delším vedení dosti spolehlivou předpověď o průběhu hlavních meteorologických změn v posádce a poskytuje tím veliteli setniny povšechné měřítko pro časovou kalkulaci rozvrhů práce.

Nahrazuje tedy deník zaměstnání v dokonalejší formě třídní knihu, vedenou ve všech vojenských školách.

J m e n n ý s e z n a m nováčků je zápisníkem pro veškeré poznatky velitele osobního rázu, z nichž těží hlavně při vyplňování příslušných rubrik osobního záznamu. Čím všestrannější jsou záznamy v něm, tím úplnější bude poznání osobnosti.

Povšechný program školy cvičitelů u polního dělostřelectva.

I. Služební řád díl I.

Probírají se jen ty paragrafy, které třeba bráti v úvahu pro večerní školu Služebního řádu. Viz část III, hlava 1, poznámka 5.

II. Cvičný řád pro 8 cm lehký kanon a 10 cm leh. houfnici.

Část I.: čl. 4.

Část II.: hlava 1 — Postup při individuálním výcviku; hlava 2 — Individuální výcvik obsluhy: 22—112; hlava 3 — Výcvik obsluhy u děla jako celku: 114—119, 129—134, 121—128, 143—145.

Není účelné rozšířiti opakování ještě více, poněvadž se tím výcvik daleko předstihuje a vzniká nebezpečí, že představy cvičitelů do té doby značně poblednou.

Po vyčerpání uvedeného programu zřídí velitel setniny k dalšímu školení cvičitelů opakovací hodiny, jež se konají v sobotu od 14 do 16 hodin. V nich se probírá látka, stanovená na příští týden nově vydaným rozvrhem.

Pořadí článků hlavy 3. naznačuje logický postup při výcviku.

III. Dělostřelecká nauka pro 10 cm leh. houfnici.

A. Popis děla kromě těchto článků:

1. Trvanlivost a výkonnost moderních dělových hlavních.
2. Opatřování vývrtu hlavně a jeho vliv na praktickou střelbu.

3. Jak uvolňujeme a přitahujeme šroub k brzdové ucpávce a jak vyšroubujeme brzdovou ucpávku.

4. Jak plníme a doplňujeme kapalinovou brzdu.

5. Jak rozkládáme a skládáme vratník.

6. Umělý zákluž a předkluž.

Vysvětlivky k těmto věcem podá nováčkům v nutném rozsahu důstojník baterie. O jistých úkonech jsou poučováni důstojníkem technické zbrojní služby při jeho technických manipulacích s dělostřeleckým materiálem baterie.

B. Popis střeliva.

C. Udržování materiálu.

D. Důležité rozměry a váhy jako:

délka a váha hlavně, ráže a počet rýh, váha závěru, dovolená velikost elevace a sklonu, rozsah odměrového řídicího do prava a do leva, tloušťka lafetového štítu a průraznost střely, rozchod kol, délka nakolesněného děla bez spřechzení a zapraženého, délka odkolesněné houfnice, váha vystrojené poločety s obsluhou, váha děla v palebném postavení.

Jiné číselné údaje nemají pro mužstvo významu a přetěžují zbytečně paměť.

IV. Pěší výcvik: D—I—1.

1. Cvičitel: 13—17.

2. Výcvik jednotlivce: 18—24.

3. Cviky beze zbraně: 122—143.

4. Cviky s puškou: 144—164.

5. Výcvik družstva: 221—261.

V. Nauka o pušce vz. 24: D—XIII—1b.

1. Popis pušky vz. 24.

2. Činnost pušky vz. 24.

3. Závady při střelbě puškou vz. 24.

4. Udržování pušky.

5. Prohlídka složených pušek a rozloženého závěru.

6. Péče o pušky, jichž se používá.

Nauka o pistolích se nepodává, poněvadž není předmětem školení u setniny.

Vyučuje se v poddůstojnické škole.

VI. Výcvik ve střelbě z pušky: P—III—1.

Sešit 1:

Zásady výcviku (str. 9).

Výcvik technický a): techn. znalost zbraní a jich ošetřování (str. 10).

Průpravná cvičení v střelbě (str. 11).

Způsob výcviku (str. 16).

Školení o teorii střelby provádí s nováčky důstojník v hodinách nauky o pušce, a to dříve, než se přikročí k vlastnímu výcviku ve střelbě z pušky.

Sešit 2:

Zaměřovací a kontrolní přístroj (str. 80—85).

Míření (str. 7 až po odst. 1).

Chyby při měření (str. 13).

Míření podle odst. 1 až 5 článku 1.

Zamíření a chyby při něm (str. 9).

Účel a použití mířidel (str. 13).

Zjišťování pravidelnosti a správnosti zamíření trojúhelníkem chyb (str. 15—20).

Cvičení zraku (str. 25).

Spouštění (str. 36).

Základní polohy při palbě (str. 25—30, D—I—1: 166—173).

Cvičení v přiřkládání pušky k líci (str. 31 až 36).

Nabíjení a skrytí nábojů (str. 46—48, D—I—1: 174—178).

Palba str. 49—51.

Odhled a cvičení v odhledu (str. 40—41).

Překládání cílového bodu (str. 43—45).

Střelba zápalkami (str. 55—63).

V. Výcvik ve vrhu ručním granátem: P—III—1, seš. 5.

Technika vrhu vejčitého granátu vz. 21.

Vrh granátem ze základních poloh.

Jak se provádí cvičení zručnosti ve vrhu na cíl, na dálku, na rychlost a na seškupení.

VI. Výcvik ve střelbě z lehkého kulometu, systémem pro dělostřelectvo.

Hlavní součásti — popis, účel.

Manipulace při rozbírání a skládání kulometu, spouštění.

Nabíjení, vybití, regulování střelby.

Střelba.

Ošetření kulometu před střelbou a po ní.

Závady při střelbě a jejich odstranění.

Toto školení cvičitelů se provádí teprve v prosinci (v sobotu odpoledne), po-
něvadž výcvik u kulometu je zařazen do programu výcviku nováčků teprve od 6/I.

VII. Výcvik jízdních poddůstojníků.

Postroj koní jezdeckých.

Postroj koní tažných.

Provádění výcviku na oprati.

(Příště dále.)

Kapitán Stanislav SOUSEDIK:

Význam jednotné čtvercové kilometrové sítě pro střelbu podle mapy.

(Poznámky k článku plk. dra L. Beneše.)

V článku plukovníka Beneše, uveřejněném ve Vojenských roz-
hledech, roč. X. (1929), čís. 9, za který jsme mu velmi vděční, neb
má pro dělostřelectvo značný význam, je na stránce 695 zdůrazněno,
jakou důležitost má pro dělostřelectvo číselně daný souřadnicový
materiál. Je tam řečeno, že se tím stává dělostřelec takřka nezá-
vislý na svých plánech a mapách, které budou spíše sloužiti jen
k orientaci, a je upozorněno na taktické a materiální výhody, ply-
noucí ze střelb, podložených číselně danými souřadnicemi.

Na stránce 698 je řečeno, že VZÚ na základě tříleté zkušenosti
zjistil, že pro dělostřelce jsou výsledky prakticky rovnocenné, po-
užije-li pro přípravu své střelby číselně dané souřadnice, či získá-li
je odpíchnutím v plánu se vztahem na libovolnou čtvercovou síť.
Nezतोžňujeme se s názorem autora a pokusíme se vyvrátiti tvrze-
ní, jako by odpíchnuté hodnoty pro dělostřelectvo dostačovaly, a to
částečně též i slovy autora samého.

Je zřejmé, že při nynějších značných dostřelech dělostřelectva
téměř nikdy nebude postavení baterie a poloha cíle na jednom
plánu (topografické sekci); bylo-li by tomu tak, mohli bychom
s určitými výhradami, o kterých pojednám níže, připustiti správnost
citovaného odstavce ze stránky 698. Ježto však tomu tak není,
dovoláváme se slov plk. Beneše z posledního odstavce stránky 696,
kde praví: „Čtvercové sítě vznikly nátiskem na plány. Tento způ-
sob nemůže dostatečně přesně vyhovovati požadavkům, které mu-
síme klásti pro získání přesného a jednoznačného stanovení poloh